



WONEN IN KUIPSTAD

Een blik op wonen in een polderarrogante stad in 2120.

Door: Alain Blom
22 December 2022.

Studio Groei in de Regio

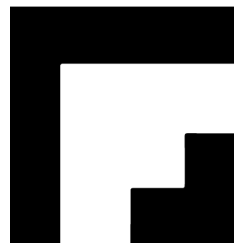
Rotterdamse Academie van Bouwkunst

Sebastian van Berkel

Boaz Peters

Lynne Brouwer

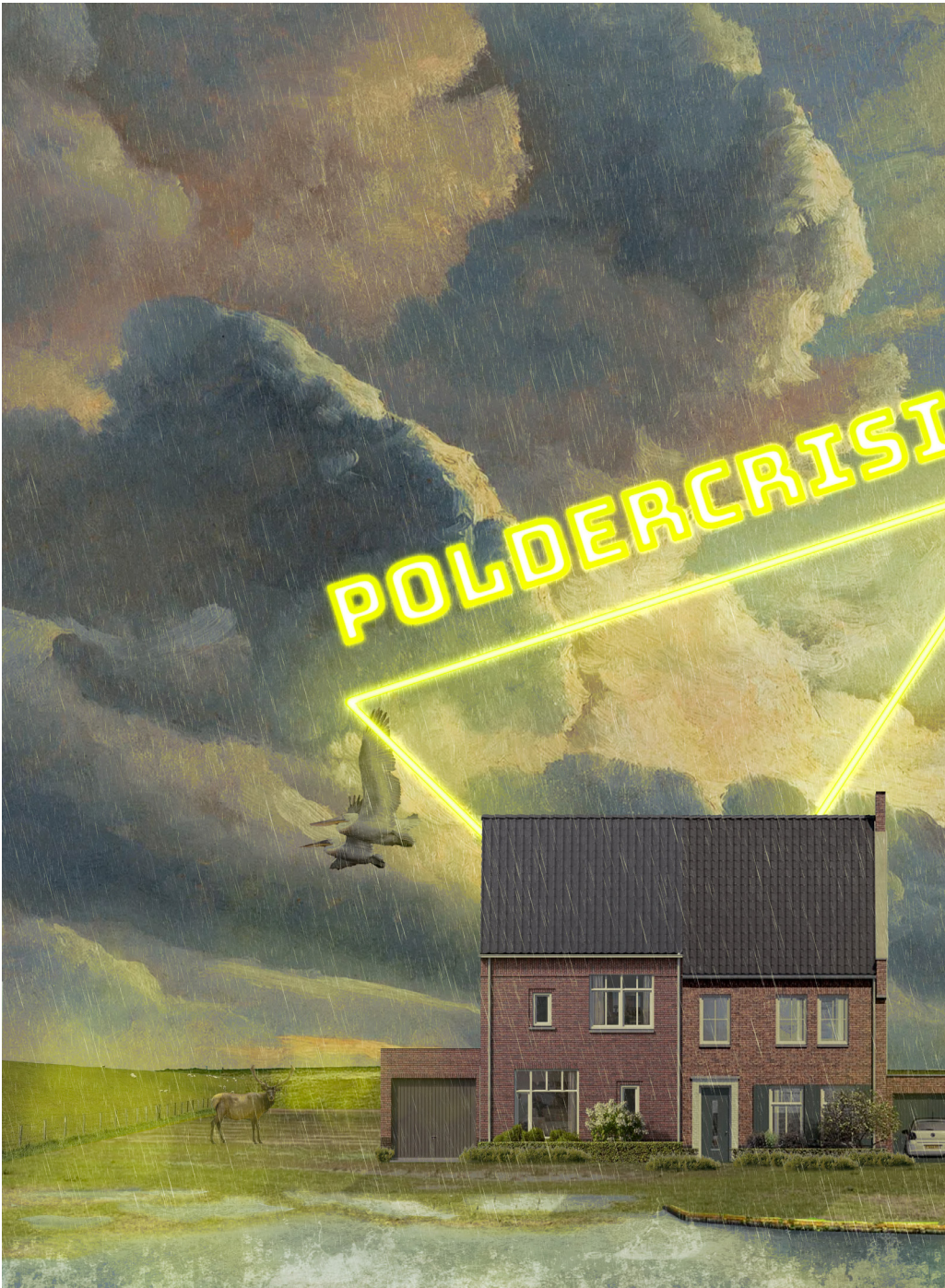
Edwin Zwakman



IDENTITEIT WINT HET DAGELIJKS VAN FEITEN.
WE BRENGEN WAT WE GELOVEN, EN ONZE
PERCEPTIE, IN OVEREENSTEMMING MET ONZE
IDENTITEIT. ZODAT DEZE OVEREIND BLIJFT EN
NIET BEDREIGD WORDT. NEDERLANDERS ZIJN
WINNAARS , EN ALS JE DAN SLACHTOFFER
WORDT,PAST DAT NIET BIJ DE VOLKSAARD

.Per Espen Stoknes

POLDERCRISTI





SAMENVATTING

Het Nederlandse woonlandschap. Een Unieke in zijn soort. Een netwerk van steden, dorpen en gehuchten ligt als een patroon verdeelt over het land. De bevolking is gehuisvest in voornamelijk steden van middelgroot formaat. Dit woonlandschap staat een transformatie te wachten. De woningvraag zal blijven toenemen en de zeespiegel zal blijven stijgen. In de huidige tijd waarin meerdere crises zorgen voor spanning en verdeeldheid. De manier waarop wij ons leven en de ruimte om ons heen indelen staat voor een kantelpunt.

Echter is het teweegbrengen van verandering nog nooit over een nacht ijs gegaan en dat zal ook nu zeker niet het geval zijn. De woningbouwopgave wordt grotendeels ondergebracht in de laaggelegen gebieden van ons land. Met de wetenschap aan onze zij lijkt dit tegenstrijdig met het voorzien van een veilige en geruststellende toekomst.

Waarom zouden we onnodig risico lopen? waarom zouden we investeren op onzekere gronden terwijl dit niet hoeft? dit heeft te maken met onze identiteit en traditie. Nederlanders geloven in de maakbaarheid van de samenleving en diens ruimte. De maakbaarheid van de toekomst. Maar wat nou als deze toekomst niet maakbaar blijkt? Dan spreken we van poldercrisis.

1. POLDERLIEFDE

Het Nederlandse woonlandschap. Een Unieke in zijn soort. Een netwerk van steden, dorpen en gehuchten ligt als een patroon verdeelt over het land. De bevolking is gehuisvest in voornamelijk steden van middelgroot formaat. Historisch gezien heeft dit patroon zijn huidige vormen aangenomen door een opmerkelijke ontwikkeling: de Polder.

Een polder is een relatief laaggelegen, door de mens permanent drooggelegd stuk land dat door een of meer waterkeringen wordt omgeven en waarvan de waterstand kunstmatig wordt geregeld. En zonder het intreden van de polder had ons land er radicaal anders uitgezien. Bijna 700 jaar geleden begon men voor het eerst met het vrijmaken van land dat anders helemaal niet bewoonbaar zou zijn.

Anno 2020 is het polderlandschap misschien wel het meest waardevolle goed in ons land geworden. Het is land dat vaak geassocieerd wordt met molens, grazers en eindeloze vergezichten. Daarnaast zijn er onwijs veel landbouwbedrijven die efficiënt gebruik kunnen maken van deze grote hoeveelheden land. Daarnaast worden deze gewonnen vierkante meters grond intensief ingezet om te wonen en te werken.

Inmiddels woont een groot deel van de bevolking op polderland. Plekken zoals Zoetermeer, Lelystad, Almere en de Haarlemmermeer worden intensief ingezet om een groot deel van de bevolking te huisvesten. We danken veel aan de polder. Dat wij Nederlanders in staat zijn om grote stukken land kunstmatig te reguleren en te winnen om zelf te groeien is iets wat ons Nederlanders maakt.



2. NIEUW NEDERLANDS PIJL

Net zo in onze identiteit zit dan ook de strijd tegen het water. Maar wat graag wordt er gepronkt met het feit dat we in staat zijn onszelf te beschermen tegen het grote boze water. En dat we ermee samen kunnen leven. Het ontstaan van polders is de jaren '30 van de veertiende eeuw was het gevolg van bodemdaling. Deze bodemdaling kwam door de ontginning van Veen. Ook toen al was de polder een middel om dalend land droog te houden.

De polder is dus vaak relatief laaggelegen land. Op dit moment wonen er in Nederland bijna 4 miljoen mensen, vaak in de polder, onder zeeniveau. Vanaf de 21e eeuw is er naast bodemdaling een andere factor die steeds meer de aandacht vangt. Zeespiegelstijging als gevolg van de klimaatverandering is wereldwijd een fenomeen waarbij serieus naar de gevolgen gekeken wordt. Uit onderzoek van de TU Delft blijkt dat bij een stijging van 1 meter ruim 6,5 miljoen Nederlanders onder zeeniveau wonen.

Bij de watersnoodramp van 1953 werd de Nederlandse bevolking met de neus op de feiten gedrukt. Wonen in de polder onder zeeniveau is niet zonder Risico. Als reactie hierop werden de deltawerken bedacht. Een megaproject die Nederlanders voor altijd zou moeten beschermen tegen de gevaren van het naderende water. Je bent geen echte Nederlander als je dit project geen uitmuntend staaltje vakmanschap vindt.



3. HUISJES POEPEN

Wanneer je over poldergebied vliegt vallen er een aantal dingen meteen op. De rationaliteit waarmee het land is ingedeeld oogt onnatuurlijk. Op het land zijn de stroken precies evenredig verdeelt. De steden en dorpen zijn op dezelfde rigide manier uitgelegd. Eengezinswoningen en twee-onder-een-kapwoningen staan in perfecte rijtjes naast elkaar. Zoveel mogelijk mensen efficiënt huisvesten onder de best mogelijke omstandigheden. Hier wordt de Nederlandse planningsdrift goed zichtbaar.

Nodig, vindt iedereen. Grootschalige huisvesting is een product van de 20e eeuw. Sinds deze tijd heeft er altijd een vorm van woningnood bestaan. Van een tekort aan soorten woningen tot een tekort voor een specifieke groep op een specifieke plek. Steeds ontstond het tekort door een verschillende reden: economische crisis, oorlog, plotselinge bevolkingsgroei. Deze trends en tekorten lijken soms een natuurlijk fenomeen, maar dat zijn ze niet. Ze hangen direct samen met de keuzes die worden gemaakt in Den Haag.

Momenteel wordt er weer een hevige discussie gevoerd over de woningnood die ons ook nu niet bespaard blijft. Vaak gaat het over de plek waar gebouwd kan worden. Vaak gaat de discussie over plaatselijke behoefte, verdichten in de stad, of uitleggen op het weiland. Zelden wordt de vraag gesteld waar we eigenlijk aan het bouwen zijn. Voor we het weten hebben we de woningvoorraad op orde en dienen andere problemen zich aan, wat hebben we dan nog aan al die volle stempelkaarten?



4. ZWEMMEN IN EEN BADKUIP

Nu zijn er 4 miljoen mensen die onder de zeespiegel wonen. Het verkrijgen van land door het gebied te omdijken en leeg te pompen zit nagenoeg in ons DNA. Dijken zijn het symbool geworden van de vanzelfsprekendheid waarmee we kijken naar onze omgeving. Het is niet vanzelfsprekend dat we in grote getalen onder het zeepijl leven. Toch gaan wij er massaal vanuit dat het wel goed komt. We kopen zorgeloos een huis zeven meter onder NAP en plannen complete steden op laag en kwetsbaar land. Want de dijken beschermen ons toch wel. Dit is onze vaderlandse polderarrogantie, en daar zijn we trots op.

Inmiddels zijn we op een punt aanbeland dat er structureel wordt gebouwd in kwetsbaar gebied. Ondanks we op de hoogte lijken te zijn van de mogelijke gevolgen vervullen we onze woningbehoefte op de meest kwetsbare, en tegelijkertijd meest waardevolle plekken: polders.

Mogelijk laat het punt waarop de zee om offers gaat vragen nog wel een tijdje op zich wachten. De meeste wetenschappers en onderzoeksjournalisten zijn ferm in hun uitspraken en denken dat de situatie richting de 22e eeuw wel eens zeer ernstig zou kunnen worden. Door een versnelde zeespiegelstijging zullen de spelregels anders worden dan ze op dit moment zijn. Zijn wij hierop voorbereid? Is er eigenlijk wel een plan b of kunnen we straks zwemmen in de badkuip die ons ooit zo lief was?



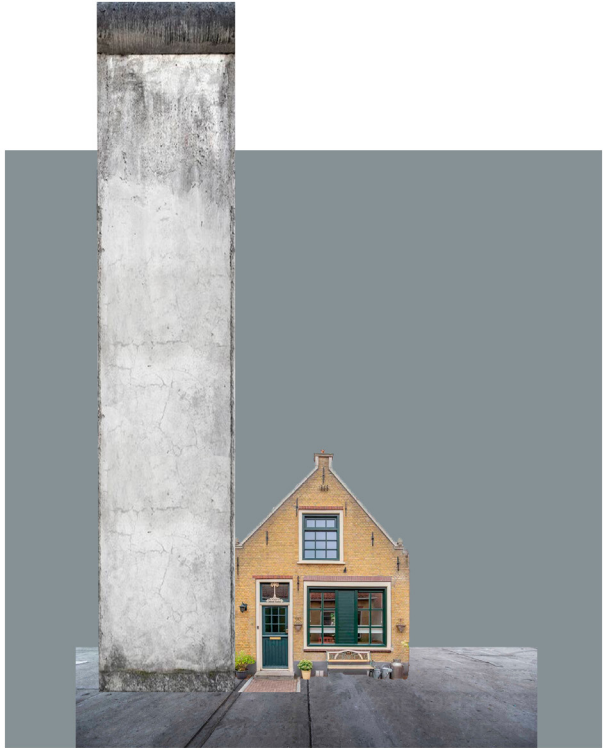
5. POMPEN OF VERZUIPEN

Door de enorme hoeveelheid aan kennis en kunde op het gebied van watermanagement wordt ook dit varkentje wel even gewassen. Zolang de aanwezige mentaliteit niet verandert, zal ook de manier van omgaan met de zee niet veranderen. Dit betekent dat het gebied wat nu beschermd wordt, nog meer aandacht krijgt. Aannemelijk lijkt dat bij een ernstig scenario we onze kust volledig dicht gaan timmeren. Ook zullen dijken hoger en hoger gaan worden. Deskundigen gaan ervan uit dat we dijken kunnen bouwen van 10 meter hoog.

Dit lijkt misschien hoog, en dat is het ook. We moeten ons stellig afvragen of dit een scenario is wat we willen maken. Het staat nu wel buiten kijf dat we niet hoeven te twijfelen of we ons nog jarenlang voor het water kunnen blijven behoeden. Maar tegen welke kosten.

Economische kerngebieden, lees: de Randstad en omgeving, zijn heiligverklaard en voorlopig de moeite waard om koste wat kost te blijven beschermen. Dit zal ten kosten gaan van een heel aantal factoren zoals natuur, biodiversiteit, welzijn, woongenot etc. Maar niet ten koste van onze cultuur, en dat is wat telt.

De toekomst is een gokspel waarbij de randen van onze leefomgeving letterlijk op ons afkomen. We gaan ervan uit dat er in de nabije toekomst geen stormvloed of overstroming onze woningen verwoest. En gebeurt dit toch, dan bouwen we het weer op. Misschien deze keer op een andere plek.



6. POLDERTASTISCH

2120

Wie de ontwikkeling van het Nederlandse landschap en de invulling ervan nader bekijkt, komt tot de conclusie dat het een weerspiegeling is van onze volksaard. Nemen en winnen. Telkens meer land en onder moeilijke omstandigheden. Nooit geven we ons gewonnen aan dat grote monster, de zee.

Het verhogen van dijken, versterking van waterkeringen en wanhopige pogingen om de duinen te redden – het zou allemaal niet meer uitmaken. Het zeewaterpeil was in de laatste decennia zo snel gestegen, niemand had dit voor mogelijk gehouden. Grote delen van Noord-Holland, Friesland en Flevoland waren onder water gelopen. Ook Zeeland en Zuid-Holland was het leed niet bespaard gebleven. De oorzaak, een Zuidwesterstorm die moeilijk te voorspellen viel. Vernuftige bolwerken uit de eenentwintigste eeuw overstroomde alsof ze nooit gebouwd waren. Mensen vluchtte uit paniek naar de landsdelen die droog gebleven waren. Een klein deel van de bevolking bleef en probeerde van hun onder water gelopen huis bewoonbaar te maken.

Nadat de Zuidplaspolder en de Prins Alexanderpolder telkens onder water bleven staan, gaven veel bewoners hun heim op. De Behoeftte aan weerbaarheid was nog nooit zo groot geweest onder het Nederlandse volk. Het antwoord kwam: een superdijkring om de Belangrijke steden.



Delen van Rotterdam waren na de overstromingen droog komen te liggen doordat delen van de stad net hoger liggen dan het ommeland. Om dit gebied kwam nieuw Rotterdams trots: de Superdijk. Ook Amsterdam en Den Haag zouden net als Rotterdam worden geholpen. Deze dijk zou, net als de deltawerken van weleer, een nationaal symbool worden van weerbaarheid en veiligheid. Nergens in Nederland zou je zo veilig kunnen wonen als binnen een van deze vestingen.

We waren op een pijnlijke manier geconfronteerd met de feiten. De kans dat het zou gebeuren was klein. Maar als het mis ging, zou het ook foute boel zijn. Gelukkig werden er harde lessen getrokken uit de ramp. Buiten de vestings- metropool mocht niet meer worden gebouwd. Bewoners van omliggende gebieden zouden aan hun lot worden overgelaten. Er ontstonden Getijdedorpen die in tijden van hoog water tijdelijk onbewoonbaar zouden worden. Ze genoten geen luxe van bescherming, zoals ze al die tijd gewend waren. Er wonen was volledig op eigen risico. De Focus lag vanzelfsprekend op de stad.

Vestingsmetropool Rotterdam, in de volksmond ook wel Kuipstad genoemd, was een opzienbarend bolwerk. Miljoenen mensen op een klein stukje land midden in de woestenij. Een open stad waar lokale klimaatvluchtelingen hun onderkomen gevonden hadden. Een wereldstad die dankzij de haven nog steeds was aangesloten op het mondiale netwerk. Een megapolder waar nog steeds huisjes gepoept konden worden. Een burchtstad waar men zich veilig van gevaar van buitenaf zou wanen. Een Antieke stad waar cultuur en erfgoed bewaard was gebleven. En bovenal een revolutionaire stad waar het onmogelijke gepresteerd was.

We hadden het maar mooi voor elkaar. Ook dit varkentje was weer gewassen. Een volk zo resistent tegen de gevaren van de zee, het was ongekend. Inwoners van kuipstad en daarbuiten waren klaar voor een poldertastische toekomst. Een waar de risico's bekend maar ondergeschoven zouden zijn. Dat is immers een zorg voor later.

Begrippen

Polderastisch - Het begrip fantastisch heeft 2 verschillende betekenissen: 1) buitengewone schoonheid van polders. Zo mooi dat het bijna niet waar kan zijn. 2) door de fantasie voortgebracht, niet berustend op de werkelijkheid.

Kuipstad – de bijnaam van Rotterdam. Vermoedelijk refererend naar Stadion Fijenoord (1937 – 2037). De term werd voor het eerst geïntroduceerd rond 2060. De voornaamste reden was de bouw van de superdijk rondom de stad.

Superdijk - hoge wal langs een rivier of de zee om het land binnenin droog te houden. Een superdijk beschermt grootstedelijk gebied. Kan soms tot wel 12 hoog zijn.

Zuidwester - Breedgerande zeemanshoed; Ook een storm uit Zuid- Westelijke richting.

Woestenij – Onherbergzaam landschap waarin nauwelijks mensen wonen. Wildernis.

Getijdedorp - Een dorp, gehucht of stadje die door afwisseling van een lage, teruggetrokken zee en een hoge zee, 'eb' en 'vloed' genoemd, maar delen van het jaar begaanbaar is. Vaak in laaggelegen gebieden in de delta.

Woningnood - Woningnood is een tekort aan woningen. De term wordt vooral gebruikt in Nederland. Meestal gaat het hierbij om een tekort aan sociale huurwoningen, woningen die bestemd zijn voor mensen met een relatief laag inkomen.

Planningsdrift - Sterke neiging of wil om de ruimte in een bepaald gebied in te delen met behulp van duidelijke plannen.

Vestingmetropool – Wereldstad die door middel van een vestingwerk wordt behoed tegen gevaren van buitenaf. Bijvoorbeeld tegen zeespiegelstijging en overstromingen.

Lokale klimaatvluchteling - Iemand die om klimatologische redenen zijn stad of dorp ontvlucht of, al dan niet tijdelijk, verlaat, bijvoorbeeld vanwege droogte, kou, zeespiegelstijging of extreme weersomstandigheden, en naar een nabije plaats afreist waar een voor hem gunstiger klimaat heerst.

Polderliefde - Het gelukzaligmakende gevoel wat men krijgt wanneer hij/zij nadenkt over polders. Men staat er niet vaak bij stil maar ervaart het constant.

**GROOT
ROTTERDAM**

2120





NEDERLANDSCH SOCIAALDEMOCRATISCH DAGBLAD

HET VRIJE VOLK

WOENSDAG 3 FEBRUARI 1953

8E JAARGANG - ABONNEMENT: 6,30 PER KWARTAAL - 13 CENT PER NUMMER - KLAAS VOSKUIL

50.000 mensen moeten worden geëvacueerd

AANTAL DODEN
OP SCHOUWEN EN
THOLEN NOG NIET
TE SCHATTEN

WIE ZAL HELPEN?



1953

De Courant

DAGELIJKSE UITGAVE

WOENSDAG 3 FEBRUARI 1962

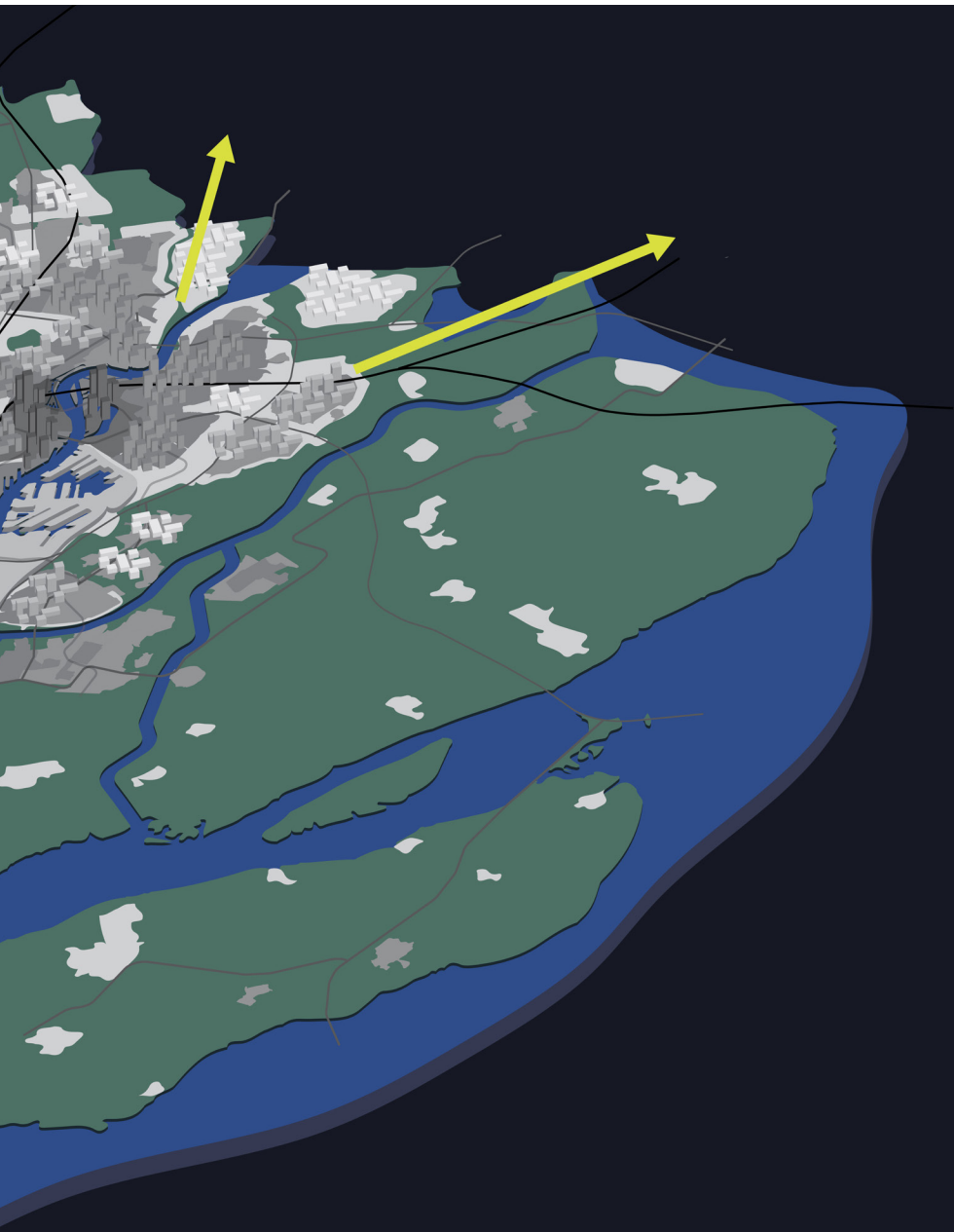
WONINGNOOD VOLKSVIJAND NUMMER 1



**INGRIJPENDE MAATREGELEN NODIG OM
MEER WOONRUIMTE TE KRIJGEN**

1962





2050

6 MEI 2038

ROTTERDAM, WEST-HOLLAND

PUZZEL P. 19

ZATERDAM 14 APRIL 2019

ROTTERDAMGAZET

VOOR DE ECHTE ROTTERDAMMERT

FOTO: JOS TIBANT

GROOTSTE OVERSTROMING AMSTERDAM SINDS 90 JAAR



2038

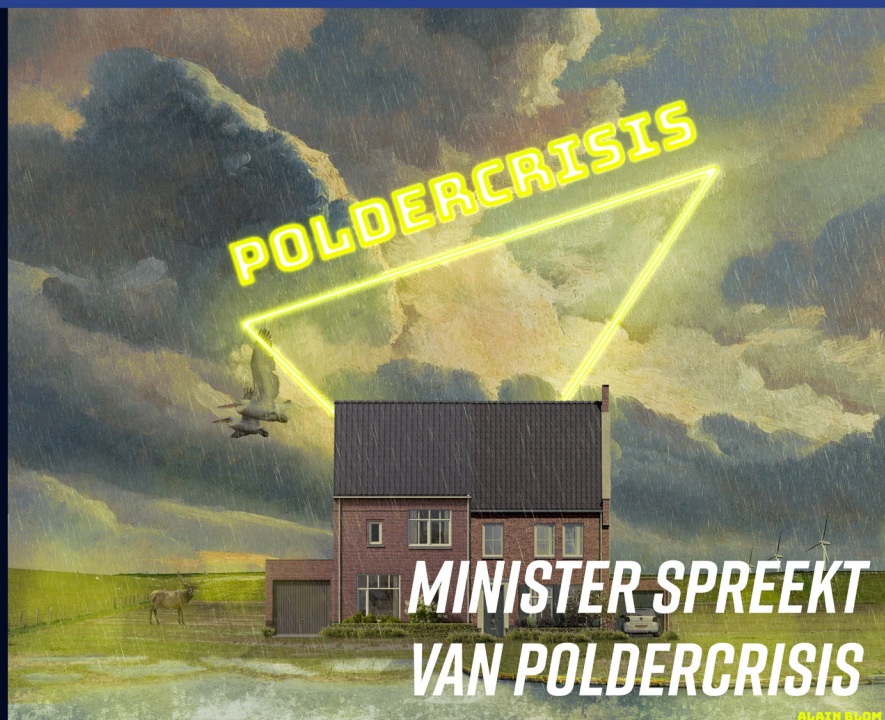
VRIJDAG 9 SEPTEMBER 2048

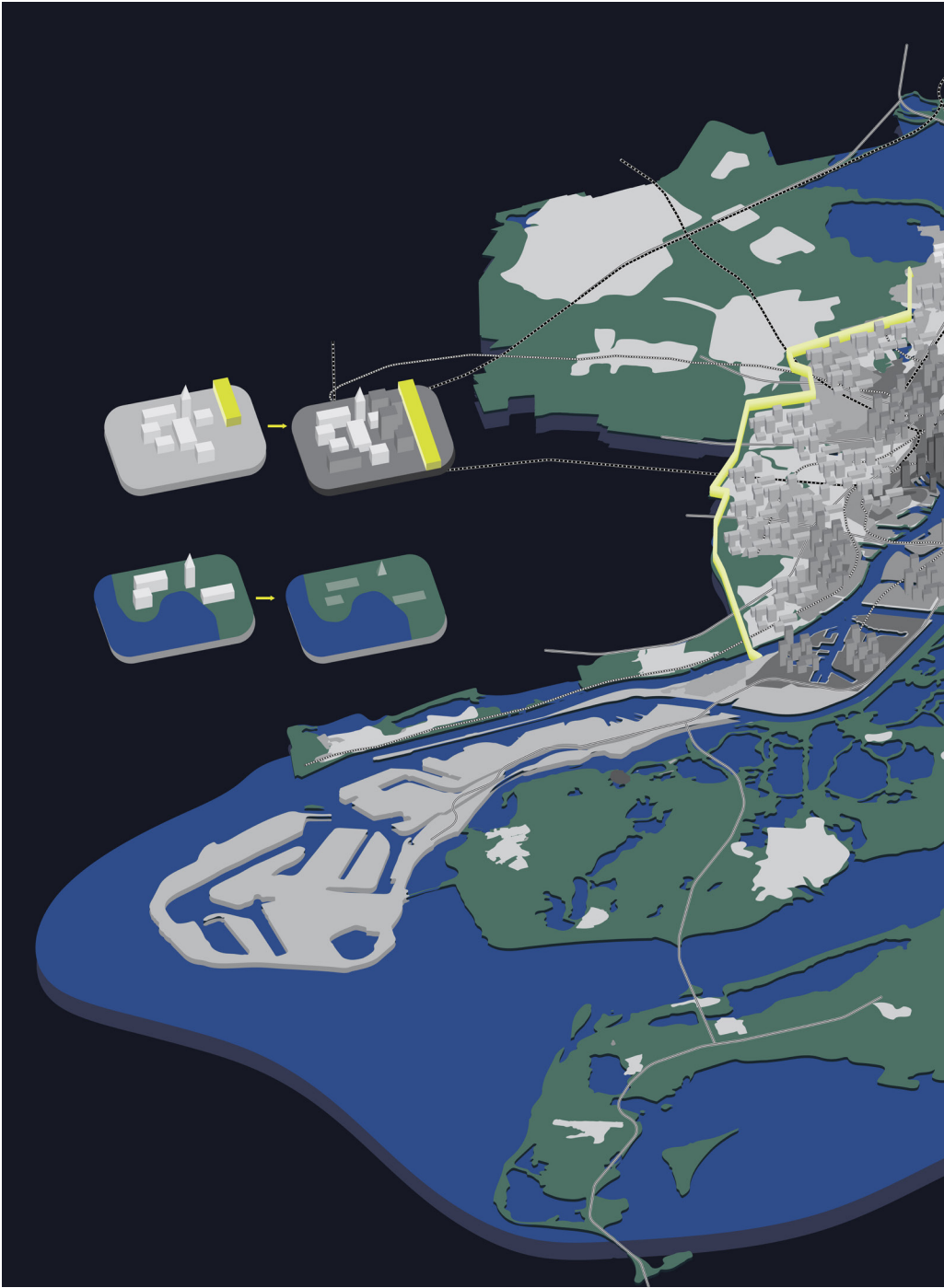
DePolderKrant

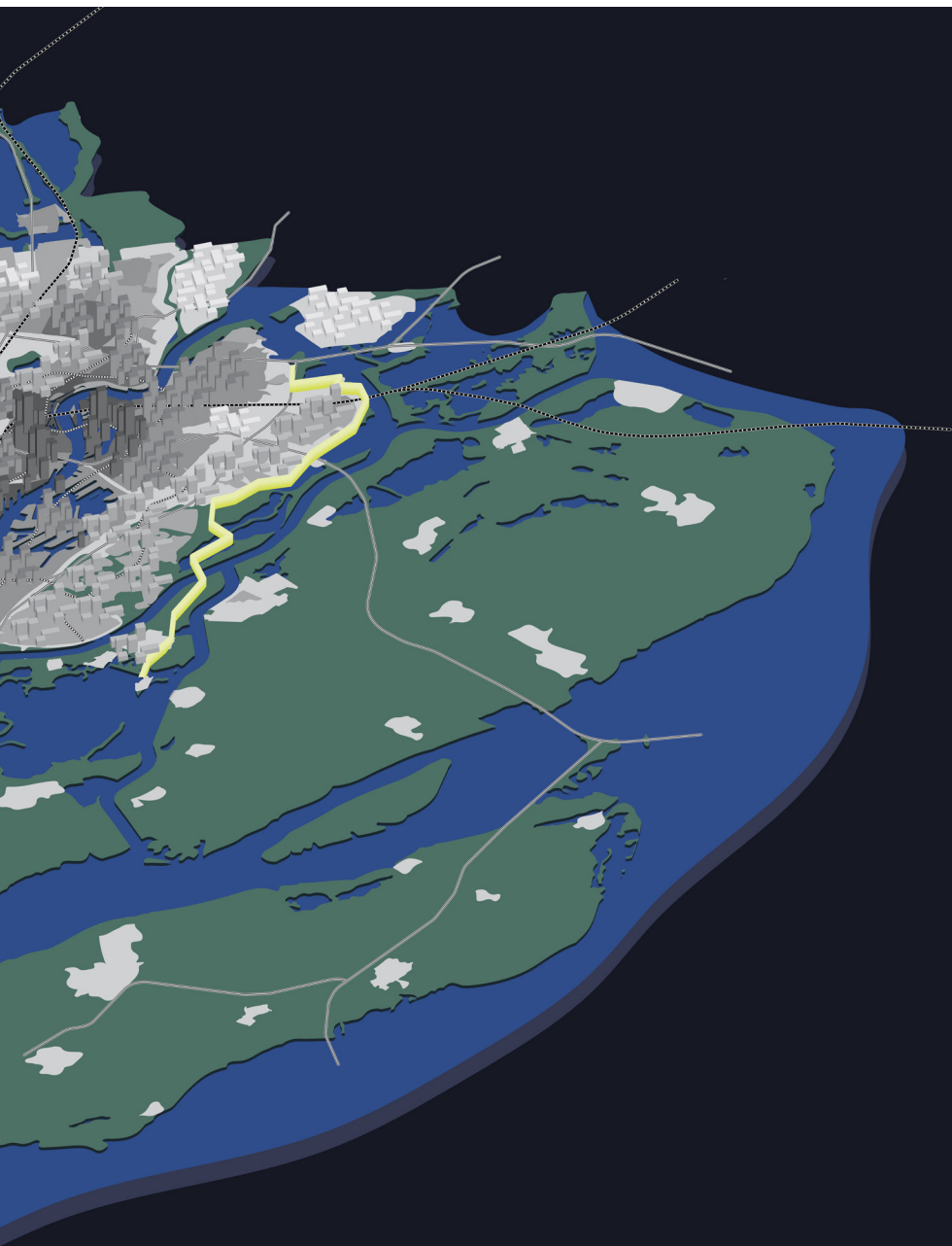
DROOG MAAR LEUK

PREMIER VAN DIJK VRAAGT ZICH AF: 'WIE IS DE HELD VAN ROTTERDAM?'

PAGINA 4







NatWest

ROTTERDAM - DEN HAAG

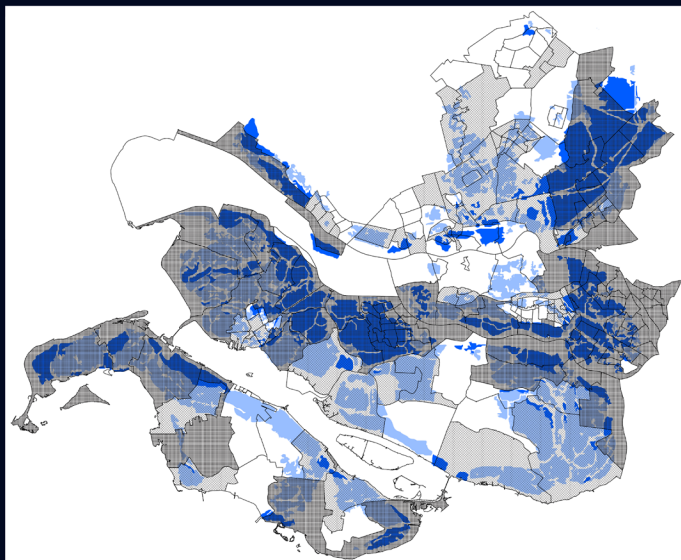


19 SEPTEMBER 2060

DOOST BEST - NAT WEST I

DAG DES OORDEELS: NIET MEER BOUWEN IN RISICOGEBIED

VERBOD WONINGBOUW IN RISICOGEBIEDEN. TIENDUIZENDEN GEDUPEERDEN ZAGEN DE BUI AL HANGEN



Hoewel de kans op een overstroming aanzienlijk verminderd is, blijft er wel een risico. En de potentiële gevolgen zijn enorm: een overstroming kan vele mensen het leven kosten en grote economische schade veroorzaken.

Sinds 1953 is de Nederlandse bevolking met 65% gegroeid, en de economie nog veel meer. Bijna 70% van de bevolking woont vandaag de dag in overstromingsgevoelige gebieden: dit aandeel zal nog toenemen door groei in de overstromingsgevoelige Randstad en een bevolkingskrimp in de hoger gelegen rurale gebieden in het oosten en zuiden van het land.

De schaal van ontwrichting en verwoesting door een overstroming zou nu daarom aanzienlijk groter zijn dan 65 jaar geleden. In de dichtbevolkte en laaggelegen gebieden zouden duizenden doden kunnen vallen. En vele duizenden meer zouden getroffen kunnen worden op andere manieren. Beschadiging of uitval van vitale functies zoals elektriciteit, drinkwater en ICT-netwerken kan namelijk leiden tot maatschappelijke ontwrichting. De verwachting is dat de risico's in de toekomst zullen blijven toenemen, door klimaatverandering en de continue groei van zowel de bevolking in risicogebieden als de economie.

2060

NVC



1234500067890

NEW NEDERLANDSCHE COURANT WOENSDAG 1 JANUARI 2087



'WE GAAN TOCH ZEKER OOK NIET MET ZN ALLE IN DE KUIP LOPEN WONEN'

SUPERDIJK ZET GEEN ZODEN AAN DE DIJK

BURGEMEESTER ROTTERDAM: 'DIT IS HET HOOGTEPUNT UIT MIJN CARRIERE, HEB EEN DIJK VAN EEN BAAN'.

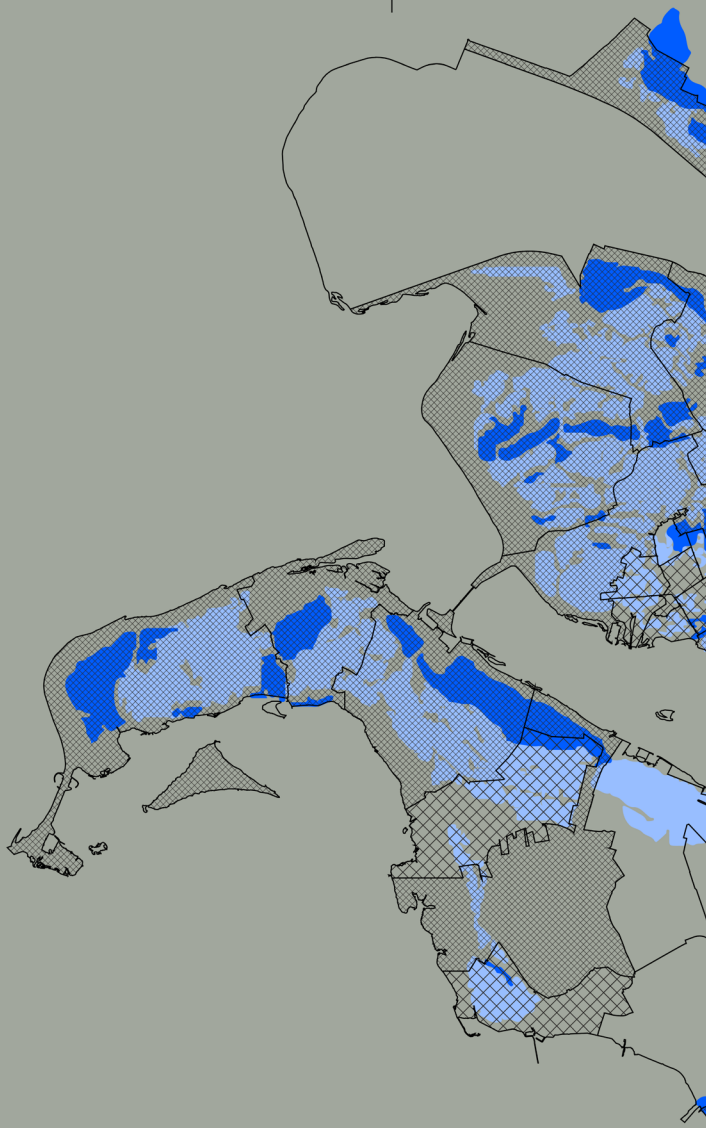
2087



RISICOG






IN DE RE

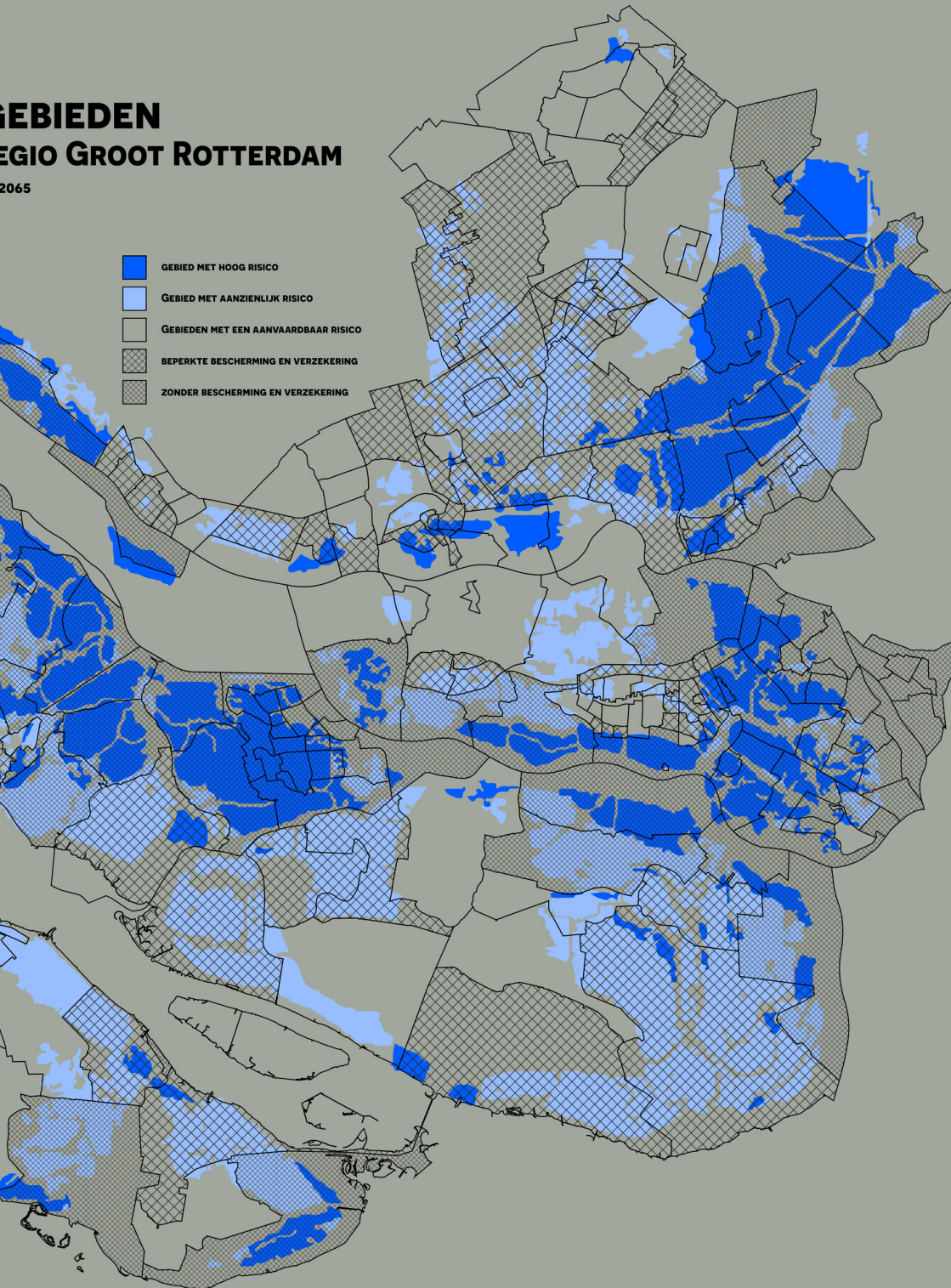
PER 1 JANUARI

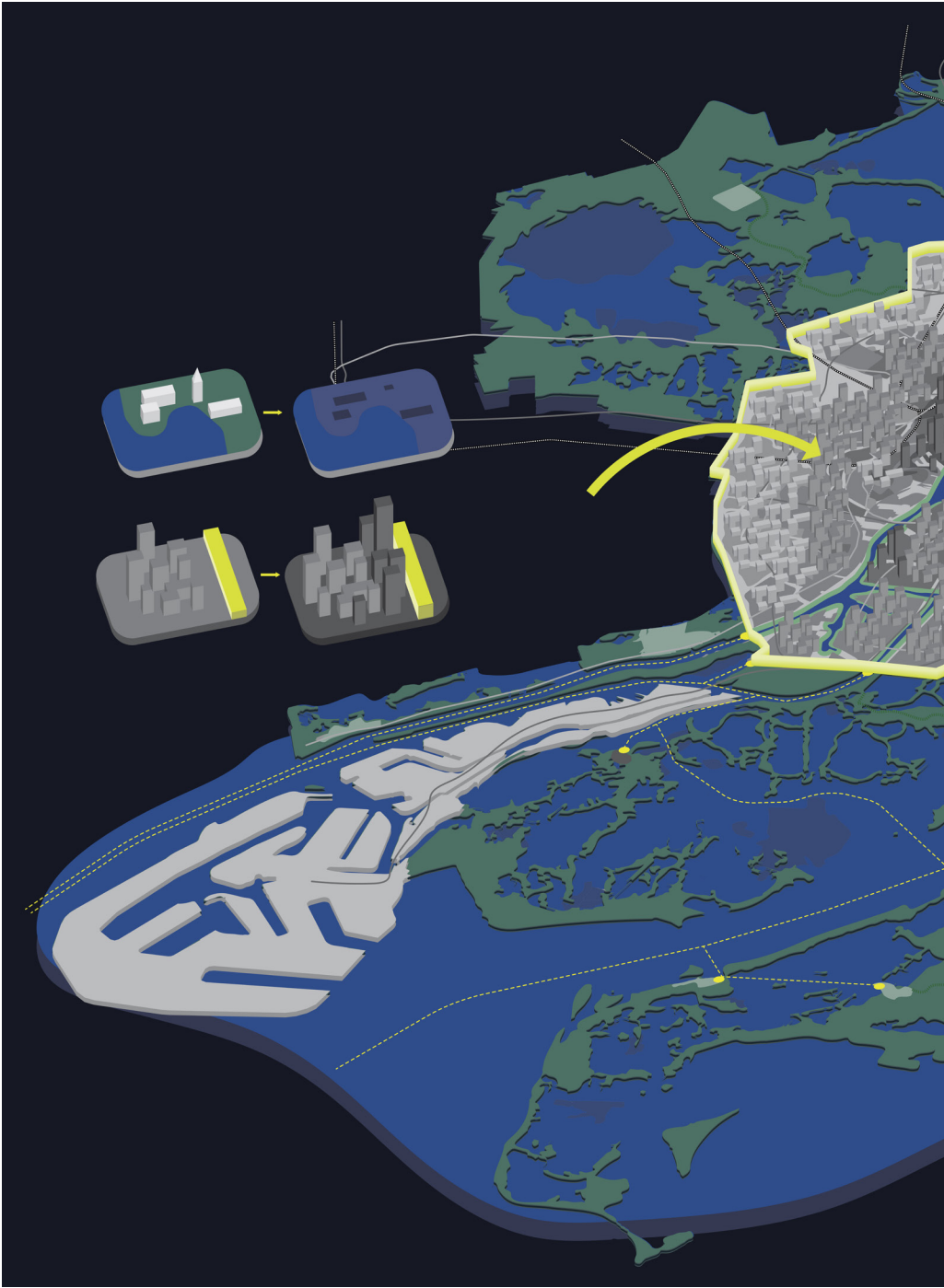


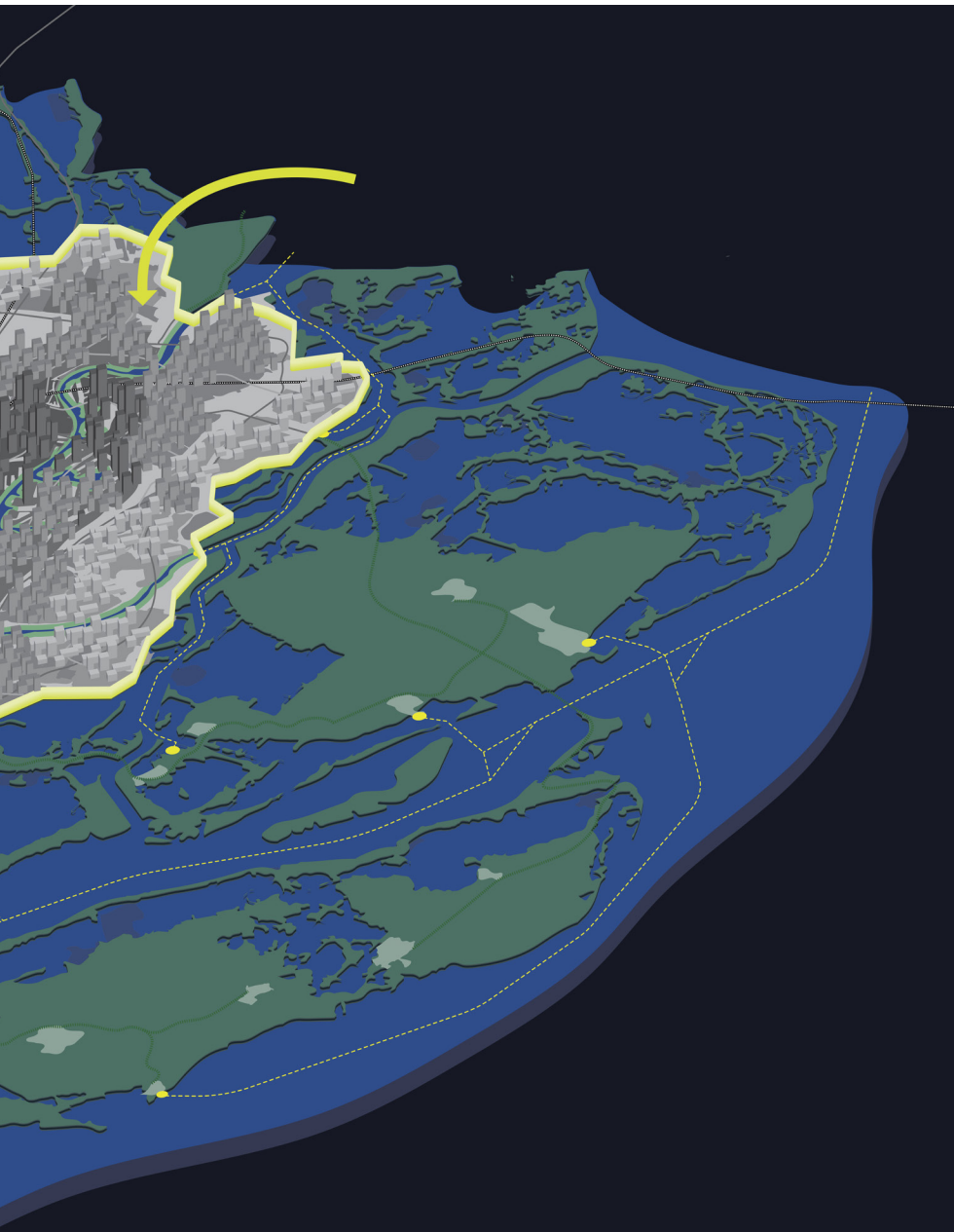
GEBIEDEN REGIO GROOT ROTTERDAM

2065

-  GEBIED MET HOOG RISICO
-  GEBIED MET AANZIENLIJK RISICO
-  GEBIEDEN MET EEN AANVAARDBAAR RISICO
-  BEPERKTE BESCHERMING EN VERZEKERING
-  ZONDER BESCHERMING EN VERZEKERING







ROTTERDAM VANDAAG

ZATERDAM 14 APRIL 2113

TENMINSTE
GEEN NATTE KRANT

ROTTERDAM, WEST-HOLLAND

HOROSCOPIEN EN TOEKOMSTEN P. 19

FOTO: JOB TIRANT



GROTE VRAAG NAAR NATVEX WONINGEN

2113

LEGENDA

KUIPSTAD

SUPERDIJK

-  ROTTER-DAMMEN
-  MAASPARK
-  OVERGANG
-  ENTREE

HAVENSTAD





-  UITBREIDING STADSRAND
-  INBREIDING
-  HAVENTRANSFORMATIE
-  HAVENGEBIED
-  STADSCENTRUM

HET WILD

DELTALANDSCHAP

-  ZEE
-  GETIJDeland
-  DRASLAND
-  DROOG LAND

RELIKTENLANDSCHAP

-  RELIKTEN
-  GETIJDENDORP
-  NOMADENROUTES
-  TERRITORIA

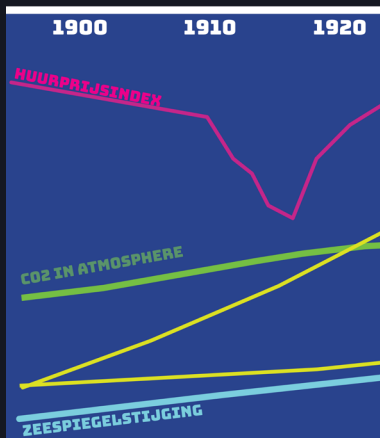
ZEELANDSCHAP

-  DUINGEBIED
-  NIEUWE MAASVLAKTE
-  ENERGIEPARK

1 2 3 4 5 KM







**GESCHIEDENIS
EEN TOEKOMST
EEN EXTREME WOONCULTUUR**

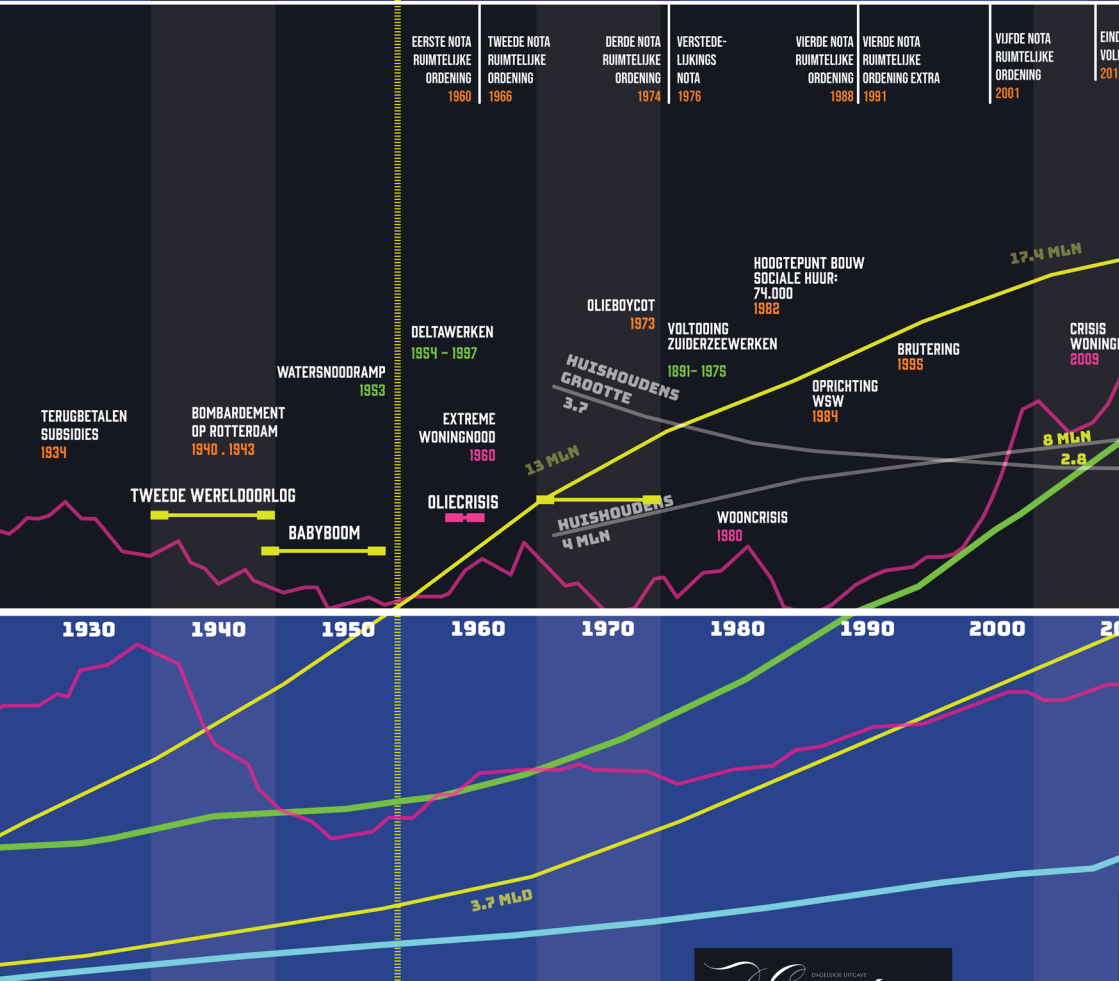
WEDEROPBOUW 1945-
WATERSNOODRAMP 1953

KANTELPUNT

BOUW DELTAWERKEN
GROOTSCHALIGE RUIMTELIJKE ORDENING

TUINSTAD

NA-OORLOGSE STAD



Nieuws van de Sociaal-Democratische Arbeiderspartij

HET VRIJE VOLK

WOENSDAG 3 FEBRUARI 1952

DE JOURNALISTEN - BRONNEN EN COLLEGE - VERVOLGERS VAN DE WERKZAMEN - ALLEEN WERKEN

50.000 mensen moeten worden geëvacueerd

AANTAL DODEN OP SCHOUWEN EN THOLEN NOG NIET TE SCHATTEN

WIE ZAL HELPEN?

De Courant DAGBLADSE UITGAVE

WOENSDAG 3 FEBRUARI 1952

WONINGNOOD VOLKSVIJD NUMMER 1

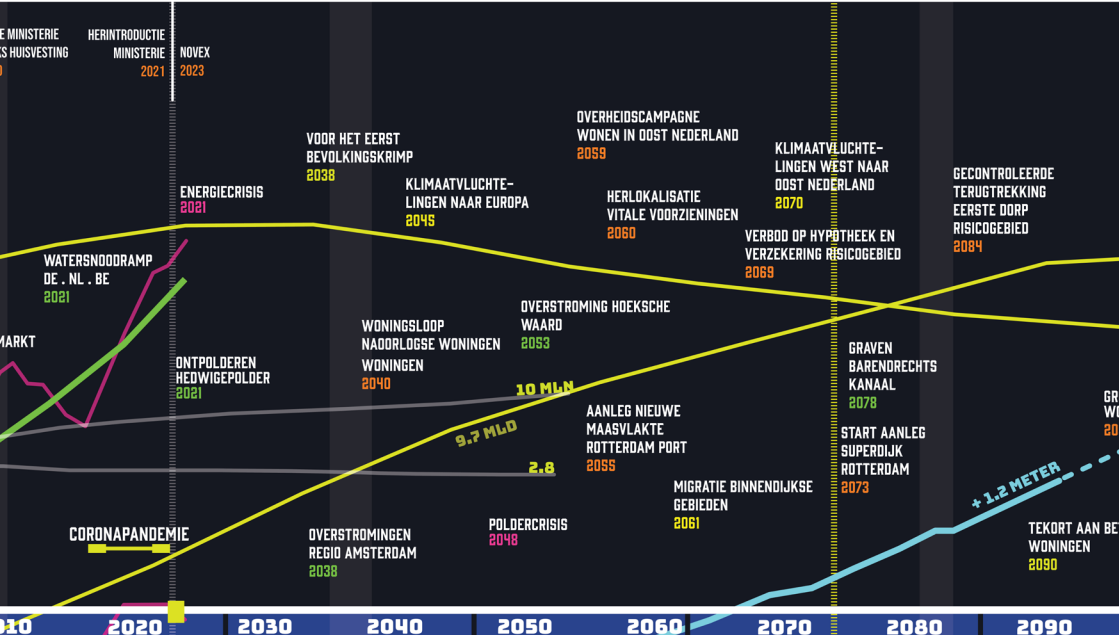
WIJN PERSZAKEN
PROCLAMAS EN VELD
PATTENDIENST VERZIJN

INGRUPPENDE MAATREGELEN NODIG OM MEER WOONRUIMTE TE KRIJGEN

S VAN
T
A OP EEN KANTELPUNT

UITBREIDINGSSTAD

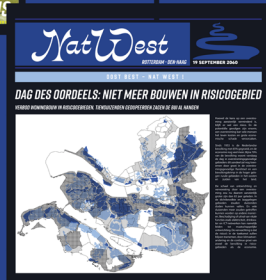
BIOSTAD



1.000.000 WONINGEN
NBIG 2030

PUBLICATIE
RISICOKAART

1.000
SU



VEILIGE STAD

AFSLUITING SUPERDIJK
GROOT-ROTTERDAM
2100

WERELDBEVOLKING 11.2 MLD

BEVOLKING NL
15.0 MLN

DOOTSCHALIGE
WONINGBOUW BINNENDIJKS

2015

ONTPOLDERING
HOEKSCHEN WAARD
2110

TOEGANGSBARE

2100

2110

2120

10.000 WONINGEN
NOOIE 2030
SUPERDIJKGEBIED



2087

DIJK
AC

GROEI IN DE REGIO

ALAIN BLOM
22-12-22

ROTTERDAMSE ACADEMIE VAN BOUWKUNST

Bronnen

De klimaatverkenner – Nicolaas Veul, VPRO, 2022

Een onvoltooid project – Michelle provoost , 2022

Niemand houdt mij tegen – Evert Hartman , 1991

The Dutch domestic scene – Nai, 2004

100 jaar woningwet - onbekend

Uitgewoond, Cody Hochstenbach, 2022

De ruimte van riek – Margreet Fogteloo, Riek bakker, 2021

Dutch new Worlds – Christian Selewski , 2012

